יח א ב מיי' פ"ה מהל' אבל הל' יח :
יט ג מיי' פ"כ מהלכות כלים הלכה א :
כ ד מיי' פ"ה מהל' אבל הלכה יח :
כא ה מיי' פ"ט מהל' נדרים הלכה טז טוש"ע יו"ד סימן ריז סעיף כט :
נ"ל רשב"ג
כב ו מיי' שם טוש"ע שם סעיף ל :
כג ז מיי' פי"ד מהלכות טומאת צרעת הל' ה:

מידי דהוה אמטה המיוחדת לכלים דתניא אם היתה מטה המיוחדת לכלים אין צריך לכפותה אלא אי קשיא הא קשיא דתניא רשב"ג אומר דרגש מתיר קרביטיו והוא נופל מאליו ואי "דרגש"=ערסא דגדא הוא קרביטין מי אית ליה? כי אתא רבין אמר שאילתיה לההוא מרבנן ורב תחליפא בר מערבא שמיה דהוה שכיח בשוקא דצלעי ואמר לי מאי דרגש-ערסא דצלא. איתמר איזהו מטה ואיזהו דרגש? אמר רבי ירמיה מטה=מסרגין אותה על גבה דרגש=מסרגין אותו מגופו מיתיבי כלי עץ מאימתי מקבלין טומאה? המטה והעריסה משישופם בעור הדג ואי מטה מסתרגת על גבה למה לי שיפת עור הדג? אלא הא והא מגופן מטה= אעולי ואפוקי בבזיני דרגש= אעולי ואפוקי באבקתא. א"ר יעקב בר אחא אמר רבי מטה שנקליטיה יוצאין זוקפה ודיו, א"ר יעקב בר אידי אמר ר' יהושע בן לוי הלכה כרשב"ג :

מתני' הנודר מן העיר מותר ליכנס לתחומה של עיר ואסור ליכנס לעיבורה אבל הנודר מן הבית אסור מן האגף ולפנים : גמ' מנלן דעיבורא דמתא כמתא דמי? א"ר יוחנן דאמר קרא ויהי בהיות יהושע ביריחו וגו' מאי "ביריחו" אילימא ביריחו ממש והכתיב ויריחו סוגרת ומסוגרת אלא ש"מ בעיבורה, אימא אפי' בתחומה? הא כתיב בתחומה ומדותם מחוץ לעיר: הנודר מן הבית אינו אסור אלא מן האגף ולפנים: אבל מן האגף ולחוץ לא, מתיב רב מרי ויצא הכהן מן הבית יכול ילך לביתו ויסגיר ת"ל אל פתח הבית אי אל פתח הבית יכול יעמוד תחת המשקוף ויסגיר? תלמוד לומר "מן הבית" עד שיצא מן הבית כולו הא כיצד עומד בצד המשקוף ויסגיר, ומנין שאם הלך לביתו והסגיר או שעמד תחת השקוף והסגיר שהסגירו מוסגר ת"ל והסגיר את הבית מכל מקום שאני גבי בית דכתיב "מן הבית" עד שיצא מן הבית כולו :

מתני'

יהושע ה
שם ו
במדבר לה
ויקרא יד

מתיר קרביטיו דהיינו לולאותיו בימי אבלו : קרביטין מי אית ליה · הרי כאחר מטות הוא עשוי : בשוקא דצלעי · מעבדי עורות: ערסא דצלא · מטה של עור ותולין רצועות בשפת העור סביב וכשרוצים לנטותו עורכין הרצועות באחרות המטה וכשמתירין אותן טפל מאליו והן הן קרביטיו וכדי שלא יתקלקל העור בלחות הקרקע שלא היו ראשי כרעיו גבוהין מסרוגו למעלה אמר תנא קמא דאינו טופהו וקאמר ר"ג דמתיר קרביטיו והוא טפל : מטה מסרגין אותה על גבה · האבלים מרכיבים על אחרות המטה : דרגש מסרגים אותו מגופו · שיש נקבים באחרותיו ותוחבים בהן ראשי רצועות התלויות בעור ועורכין ואין מרכיבין הרצועות ע"ג אחרות המטה: והעריסה·עריסת תינוקות : משישופם בעור הדג · כדי להחליק האחרות ליפותן : למה לי שיפת עור דג · והרי מכוסות הן תמיד בראשי החבלים המסורגין על גבי המטה : אעולי ואפוקי בבזינים · בנקבים של אחרות מכנים ומוציא ראש החבל: באבקתא· לולאות תלוין בנקבי אחרותיו ובהן מכניסין ראשי רצועות התלויות בשפת העור : שנקליטיה יוצאין · נקליטין ב' עלים ארוכין שמעמידין אותם במטה אחד במראשותיה ואחד במרגלותיה ומופלגין הן בראשיהן ומניחין קנה מזה ומזה ועליו פורסין הכילה ויש שמחברין אותן נקליטין למטה והיינו [יוצאים] שמחוברין ויוצאין מן המטה עצמה ואינו יכול לכפותה מפני נקליטיה ומשום הכי זוקפה ודיו: מנלן דעיבורא דמתא כמתא דמי וכו' · אלא ש"מ בעיבורה תוך ע' אמה ושיריים של יריחו היה יושב : הא כתיב בתחומה ומדותם מחוץ לעיר · אלמא תחום העיר חוץ לעיר מיקרי ואינו מן העיר: ילך לביתו ויסגיר · על ידי אבל ארוך : ת"ל אל פתח הבית · דמשמע שצריך לעמוד על הפתח בשעת הסגר : אי אל פתח הבית · כלומר אי כתביה לחודיה ולא כתב "מן הבית" ה"א שיעמוד על האסקופה תחת המשקוף ויסגיר להכי איצטרי' "מן הבית" ללמד שצריך לצאת חוץ לאסקופה שתחת המשקוף ומדאצרכיה הכי אלמא כל שתחת המשקוף אע"פ שהוא מן האגף ולחוץ הוי בכלל בית : שאני גבי בית · דכתיב קרא "מן הבית" עד שילא מן הבית כולו דכיון דכתב רחמנא "מן הבית" יתירא לרבויי יציאה אחרת אתא והיינו שילא מכל מה שתחת המשקוף, דהא אי לא כתיב "מן הבית" אלא "ויצא הכהן אל פתח הבית" הוה אמינא דעומד תחת המשקוף ומסגיר אע"ג דכתיב "ויצא", דמן האגף ולחוץ כלחוץ · ומכאן לאותן שנשבעין לעמוד בבית אחד דמן האגף ולפנים מותרים מן האגף ולחוץ אסורין :

מתני'

המיוחדת · ליתן עליה כלים והואיל ואין ישנים עליה אין צריך (א) לכפותה : קרביטין · לולאות שבו : קרביטין מי אית ליה · הכי קים להו דלא הוו להו קרביטין שאינה עשויה להתפרק אלא עומדת מולעת לעולם : רבן שמעון אומר אין צריך לזוקפה · אלא הוא האבל טוטל קרביטין והיא טפלת : דצלעי · מוכרי עורות : ערסא דצלא · של עור שישן עליה אבל אינה חשובה כל כך הלכך הואיל ואינה חשובה לא היה כופה אלא זוקפה ודיו והלכך אמרי' במתני' דמותר בדרגש שאינה מטה חשובה, וערסא דצלא אית לה קרביטין ופליג רשב"ג בגמרא ואמר דבעי כפיה כל כך שמתיר קרביטין והעור טפל מאליו לפי שיש רצועות סביב לעור ומותחין אותו בין אחרות המטה וקושרין הרצועות באחרות ושוכבין עליו וכשמתירין הרצועות והעור טופל אין לך כפיה גדולה מזו: מטה מסרגין אותה על גבה · שסורכין הבגד או העור שישנים עליו סביב אותם עלים שעומדים מראשותיו (ב) ומרגלותיו: לנקבים ומכניסין המשיחות שבבגד או שבעור לתוך אותן נקבים : משישופם בעור הדג · שמשפשף העלים של מטה האחרות והקצרות בעור הדג כדי לעשותן להובין וחלקים : למה לי שיפת עור הדג · והלא העור מכוסה מן החבלים או מן הבגד או מן העור : הא והא · מסתרגין (ג) מגופן : לעיולי ולאפוקי אבזיוני · שמכניסין ראשי המשיחות שבבגד דרך הנקבים וקושרים זה בזה : לעולי ולאפוקי באבקתא · שקושרין לולאות בעצי המטה מראשותיו וממרגלותיו ומכניסין ראשי משיחות בנקבים וקושרין בלולאות והיינו קרביטין: שנקליטיה יוצאין · כדאמרי' התם נקליטין שנים ואותה מטה אין אדם יכול לכפותה מפני נקליטיה אלא זוקפה על ב' מרגלותיה ומניחה ודיו : הלכה כרבן שמעון (ד) · דאמר מתיר קרביטין : מתני' לתחומה · בתוך אלפים אמה : לעיבורה · היינו פגום נכנס פגום יוצא של אותה העיר : גמ' אלא שמע מינה בעיבורה הוה קאי · וקרי ליה ביריחו: אימא ואפילו בתחומה · הוי בתוך העיר והאי דכתיב "ויהי בהיות יהושע ביריחו" בתחומה הוה קאי : תחומה אקרי חוץ לעיר דכתיב "ומדותם מחוץ לעיר": מן האגף ולפנים · מן סגירת הפתח ולפנים אגף כמו (יומא יח·) הגפת דלתות אבל מן האגף ולחוץ על עובי המפתן אינו אסור : יכול ילך לביתו ויסגיר · ע"י שלוחו : ת"ל אל פתח הבית · של מנוגע צריך לעמוד : הכי גרסינן על השקוף · על עובי המפתן : עד שילא מן השקוף · דעל השקוף איקרי בית : בצד השקוף · מבחוץ מדקאמר עד שילא מן הבית כולו אלמא דשקוף נמי הוי בית והאי הנודר מותר מן האגף ולחוץ : שאני גבי בית וכו' · אבל גבי נדרים מותר מן האגף ולחוץ, שקוף היינו אסקופה, משקוף מה שעל הפתח :

מתני'

סנהדרין כ: כלים פכ"ז מ"א
[עי' תוס' חולין כט: ד"ה להטיה]
סנהדרין כ: [ע"ש] מ"ק כז: [ע"ש]
נגעים פי"ב מ"ו ת"כ פרשה מצורע חולין יז:

פי' הרא"ש

מידי דהוה אמטה מיוחדת לכלים · והא דאמרינן שכופין כל המטות היינו מטות המיוחדות לשכיבה ולישיבה : דרגש מתיר קרביטיו · לולאות שהוא קשור בה: בשוקא [illegible]

תוספות

דרגש מתיר קרביטיו והעור טופל · קרביטיו לולאות שמחוברין במטה וקשורין בעור: ערסא דצלא · מטה של עור ותולין רצועות בשפת העור סביב וכשרוצין לנטותו עונבים הרצועות באחרות [illegible]

[ס"א דגלדאי] דצלעי. רצענים הבקיאים במלאכת עור: ערסא דצלא · מטה של עור ולפי שהעור מתקלקל בנגעו [illegible]

הגהות הב"ח (א) רש"י ד"ה המיוחדת וכו' לכפותה הס"ד ואח"כ ד"ה רבן שמעון ב"ג אומר דרגש אין צריך וכו' [illegible]